

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 147/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Júliusom Jánošíkom, Klincová 35, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 19 C 143/2014-175 z 23. augusta 2016 a proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 4/2019-240 z 20. februára 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. apríla 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 19 C 143/2014-175 z 23. augusta 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 4/2019-240 z 20. februára 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozsudky zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých rozsudkov a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:
3. Sťažovateľka bola žalovanou žalobcami v 1. až 3. rade o zaplatenie škody vo výške 961,02 eur, nemajetkovej ujmy vo výške 3 000 eur a nárokov vzniknutých v súvislosti s vymáhaním žalovanej pohľadávky vo výške 20,70 eur. Žalobkyňa v 1. rade uzatvorila 7. septembra 2012 so sťažovateľkou zmluvu o obstaraní zájazdu s rezervačným číslom [REDACTED] (ďalej len „zmluva“), a to prostredníctvom [REDACTED] (ďalej len „cestovná kancelária“). Predmetom zmluvy bol záväzok sťažovateľky zabezpečiť žalobcom dovolenkový pobyt v destinácii [REDACTED] [REDACTED] v termíne od 8. septembra 2012 do 19. septembra 2012. Objednávateľom zájazdu

bola žalobkyňa v 1. rade, spoluobjednávatel'mi boli žalobcovia v 2. rade a 3. rade. Celková cena zájazdu bola určená vo výške 1 067,80 eur. V zmluve boli deklarované služby „All Inclusive“. Predmetná dovolenková destinácia bola bližšie opísaná v informáciách k hotelovému zariadeniu [REDAKOVANÉ]**** uvedených v katalógu s'ťažovateľky [REDAKOVANÉ], pričom s'ťažovateľka ohodnotila hotel 4* ako príjemný rodinný hotel vhodný pre rodiny s deťmi.

4. Žalobcovia podali po príchode na miesto pobytu 9. septembra 2012 reklamáciu, pričom reklamovali neexistenciu hotelovej pláže s ležadlami, vzdialenosť mestskej pláže, bezpečnostné riziká v hotelovom zariadení, neexistenciu satelitného TV príjmu a ďalšie nedostatky. Reklamácií nebolo vyhovené, a tak žalobcovia odstúpili od zmluvy a žiadali „repatriáciu do vlasti“.

5. Po návrate zo zájazdu 5. októbra 2012 podali žalobcovia ďalšiu písomnú reklamáciu, v rámci ktorej si uplatnili nárok na náhradu škody vo výške ceny zájazdu a nárok na nemajetkovú ujmu vo výške 3 000 eur. S'ťažovateľka listom z 5. novembra 2012 posúdila reklamáciu žalobcov ako nedôvodnú, pričom v tomto liste ubezpečila žalobcov, že stredisko [REDAKOVANÉ] spĺňa podmienky štvorhviezdičkového zariadenia a bola mu priznaná takáto licencia na základe hodnotenia miestnych úradov. Zároveň s'ťažovateľka upriamila pozornosť žalobcov na s. 309 „Dôležitých informácií“ v časti „Diet'a“, v rámci ktorých upozorňuje klientov zväziť miesto pobytu, ak plánujú dovolenku s deťmi, a súčasne ich upozornila aj na to, že zájazd bol kupovaný v ponuke „Last minute“ s príslušnou zľavou, čo v praxi znamená značné obmedzenie pri výbere izby. Odstúpenie od zmluvy posúdila s'ťažovateľka ako bezpredmetné, lebo od zmluvy možno odstúpiť len do momentu začatia zájazdu.

6. Z dokazovania vykonaného na okresnom súde vyplynulo, že predmetné hotelové zariadenie nemožno hodnotiť ako „novozrekonštruované“. V tomto hotelovom zariadení sa nachádzala voľne prístupná elektroinštalácia na recepcii hotela, chýbal kryt odpadového potrubia, odpad bol voľne umiestnený a pod. Ďalším nedostatkom bola napr. forma stravovania, pri ktorej bola zvyčajná prítomnosť zvierat v jedálni počas stravovania ubytovaných hostí.

7. Okresný súd dospel k záveru, že predmetné hotelové zariadenie nebolo možné klasifikovať ako štvorhviezdičkové, teda kategóriou 4*, rovnako tak aj prítomnosť zvierat pri stravovaní je v rámci kategórie 4* neprípustná.

8. Po právnom posúdení veci okresný súd nepriznal žalobcom sumu 961,02 eur žalovanú z titulu nároku na zľavu z ceny zájazdu, ktorú žalobcovia požadovali s poukazom na § 741k ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom čo sa týka tejto žalovanej sumy, podľa okresného súdu nevznikol ani nárok v zmysle § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka. Na základe preukázaného skutkového stavu okresný súd považoval za spravodlivé priznať žalobcom nemajetkové zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“). Z vykonaného dokazovania považoval za nesporne preukázané, že s'ťažovateľka nekonala s odbornou starostlivosťou, keď od hotelového zariadenia [REDAKOVANÉ] nežiadala príslušnú licenciu týkajúcu sa kategorizácie hotela vydanú miestnymi úradmi cestovného ruchu. Pritom na túto licenciu sa s'ťažovateľka odvolávala vo svojej odpovedi z 5. novembra 2012 na písomnú reklamáciu adresovanú žalobcom. S'ťažovateľka však počas celého konania na okresnom súde nebola schopná takýto listinný dôkaz súdu predložiť,

čím sa podľa okresného súdu dopustila klamlivej obchodnej praktiky, ktorá mala za následok uvedenie žalobcov ako priemerných spotrebiteľov do omylu. Sťažovateľka nepravdivo informovala aj o pieskovej pláži vzdialenej od hotela 80 m, čo je podľa názoru okresného súdu dozaista rozhodujúcim kritériom rodiny s dieťaťom pri výbere dovolenky. Okresný súd považoval za spravodlivé priznať žalobcom sumu 1 000 eur, teda peňažnú sumu približne vo výške ceny zakúpeného zázjazdu.

9. Keďže sťažovateľka už v konaní pred okresným súdom dôvodila aj právnymi názormi prezentovanými ústavným súdom v uznesení č. k. III. ÚS 228/2016-14 a v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 468/2014, okresný súd poukázal na to, že uvedené rozhodnutia sa netýkali nemajetkovej ujmy priznanej podľa ustanovení zákona o ochrane spotrebiteľa a sťažovateľke dal do pozornosti rozsudok okresného súdu č. k. 26 C 353/2006-164 z 15. februára 2013, a to v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 382/2013-183.

10. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom namietala, že súd prvej inštancie vec posúdil nesprávne, pretože § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa je všeobecnou právnou normou vo vzťahu k § 741a až § 741k Občianskeho zákonníka, ktorý je osobitnou normou. Súd mal podľa sťažovateľky správne aplikovať zákon č. 281/2001 Z. z. o zázjazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zázjazdoch“) a § 741a až § 741k Občianskeho zákonníka. Zároveň poukázala aj na už spomenuté rozhodnutia ústavného súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a tiež aj na rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co/189/2011-149, a to s poukazom na to, že v týchto rozhodnutiach súdy vyjadrili právny názor, podľa ktorého objednávateľovi nemožno priznať náhradu nemajetkovej ujmy. Sťažovateľka namietla aj skutkové zistenia, ku ktorým dospel okresný súd, a to napr. v tom, že sťažovateľka zavádzala, pokiaľ ide o pieskovú pláž. Sťažovateľka uviedla, že nedeclarovala, že pláž je 80 m od hotela, ale deklarovala, že je to približne 80 m, pričom skutočná vzdialenosť bola približne 100 m. Poukázala na to, že žalobcovia si síce zakúpili ubytovanie v kategórii 4*, ale za polovičnú cenu. Sťažovateľka namietla aj nesprávnosť rozhodnutia o trovách konania, pretože napokon bola žaloba aj tak v prevažnej miere zamietnutá.

11. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, a to, že žalobcom vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa. Vzhľadom na všetky okolnosti danej veci odvolací súd zaujal názor, že je v súlade so zásadou spravodlivého usporiadania občianskoprávných vzťahov, aby bolo žalobcom poskytnuté vyváženie ich straty pôžitku z dovolenky priznaním primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľky

12. Argumentáciu sťažovateľky v ústavnej sťažnosti možno zhrnúť takto:

13. Sťažovateľka poukazuje na to, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď zamietol žalobu žalobcov v časti, v ktorej si uplatnili nárok na zaplatenie sumy 961,02 eur, avšak v časti, v ktorej žalobcom priznal náhradu nemajetkovej ujmy, rozhodol v rozpore so zákonom.

14. Sťažovateľka poukazuje na právny názor prezentovaný v rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 189/2011-149 z 1. decembra 2011, podľa ktorého z výkladu ústavy, ako aj ustanovení Občianskeho zákonníka nepochybne vyplýva, že ak je daná špeciálna ochrana v Občianskom zákonníku, ktorá je uvedená v súlade so systematickým zaradením do VIII. hlavy 8. časti (záväzkové právo), nemožno potom zamieňať nárok podľa § 13 Občianskeho zákonníka s nárokmi podľa § 741a až § 741k Občianskeho zákonníka. Pokiaľ ide o názor prezentovaný v uznesení ústavného súdu č. k. III. ÚS 228/2016-14, tak z neho vyplýva, že keď Slovenská republika v súvislosti s implementáciou smernice právo na imateriálnu ujmu v Občianskom zákonníku neupravila, nemožno iba s ohľadom na existenciu smernice právo na imateriálnu ujmu priznať, a to s ohľadom na to, že smernicu na vzťah medzi objednávateľom zájazdu a cestovnou kanceláriou nemožno priamo aplikovať, pretože smernica nemá horizontálny účinok.

15. Porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu vidí sťažovateľka v tom, že všeobecné súdy, a to okresný súd, ako aj krajský súd, a to aj napriek tomu, že ich sťažovateľka upozornila na nemožnosť priznania nemajetkovej ujmy v súvislosti s uplatnením nárokov vyplývajúcich zo zmluvy o obstaraní zájazdu, o tejto náhrade rozhodli tak, že bola priznaná.

16. Pokiaľ ide o priznanie nároku podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa, tak sťažovateľka dôvodí tým, že toto ustanovenie je všeobecnou normou vo vzťahu k v tom čase účinným ustanoveniam § 741a až § 741k Občianskeho zákonníka a rovnako tak je všeobecnou normou aj k zákonu o zájazdoch, preto túto všeobecnú normu, a to za súčasnej existencie špeciálnej normy, nemožno aplikovať.

17. Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť ústavnému súdu, dôvodiac § 422 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, a v prípade sporov s ochranou slabšej strany, ak napadnutý výrok súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy. V oboch uvedených prípadoch sa na príslušenstvo neprihliada. Sťažovateľka uvádza, že keďže v danom prípade išlo o priznanie nároku na zaplatenie sumy 1 000 eur, výška takéhoto nároku nepostačuje na naplnenie prípustnosti dovolania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Podľa § 422 ods. 2 CSP na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v § 422 ods. 1 CSP je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

19. Žaloba žalobcov bola na okresnom súde podaná 4. augusta 2014, čo znamená, že podľa v tom čase účinného § 8 ods. 3 zákona č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov rozhodovala o výške minimálnej mzdy vláda Slovenskej republiky. Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 321/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2014, bola ustanovená minimálna mzda na rok 2014 vo výške 352 eur.

20. Ak vychádzame z toho, že zmluva o obstaraní zájazdu je tzv. spotrebiteľskou zmluvou, tak spor vedený na všeobecných súdoch je sporom s ochranou slabšej strany. V takomto prípade by totiž suma 1 000 eur presiahla dvojnásobok minimálnej mzdy.

21. S prihliadnutím na čl. III ústavnej sťažnosti nie je zrejmé, či sťažovateľka vychádza z dvojnásobku či desaťnásobku minimálnej mzdy alebo či len nezohľadnila skutočnosť, že aj pri dovolaní podávanom v roku 2019 by sa vychádzalo z minimálnej mzdy ustanovenej pre rok 2014, čo bol rok, keď bola žaloba podaná na okresnom súde. V prípade sporu so slabšou stranou (klienta cestovnej kancelárie ako spotrebiteľa) to znamená, že sťažovateľka namiesto toho, aby využila mimoriadny opravný prostriedok, ktorým je dovolanie, obrátila sa priamo na ústavný súd, ktorý ale nemá právomoc v takej veci konať a rozhodovať oproti prednostnej právomoci dovolacieho súdu.

22. Ak by nešlo o spor so slabšou stranou, tak v prípade sumy 1 000 eur by dovolanie, vychádzajúc z výšky minimálnej mzdy 352 eur, nebolo prípustné. Išlo by teda o tzv. bagateľnú vec, čo v súvislosti s okolnosťou, že Civilný sporový poriadok vylučuje u takých vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, neumožňuje vyvodiť záver, že je ich prieskum automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takej veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd (m. m. IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 94/2014, II. ÚS 810/2016).

23. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pričom v ústavnej sťažnosti spomína (nie v jej petite, čo ústavný súd štandardne považuje len za súčasť sťažnostnej argumentácie) aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podstatou argumentácie sťažovateľky je tvrdená nezákonnosť rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré priznali žalobcom nárok podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa, pričom nemali túto normu aplikovať, lebo vo vzťahu k nej existuje osobitná zákonná úprava, a to v tom čase účinné ustanovenia § 741a až § 741k Občianskeho zákonníka a v tom čase účinný zákon o zázadoch.

24. Podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý bol účinný aj v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľky, ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

25. Odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu, ako aj rozsudku krajského súdu (ktoré ústavný súd posudzuje vo vzájomnom prepojení a súvise) nenesie znaky extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a argumentácia okresného súdu a tiež aj krajského súdu je akceptovateľná a v nijakom prípade ju nie je možné označiť za arbitrárnu. Okresný súd dospel k záveru, že žalobcovia utrpeli nemajetkovú ujmu a nárok na jej náhradu subsumoval pod príslušné ustanovenie zákona o ochrane spotrebiteľa. Sťažovateľkou naznačená konštrukcia generality a špeciality by viedla k tomu,

že nemajetková ujma síce vznikla, ale žalobcovia by sa jej náhrady domôcť nemohli. Ústavný súd za týchto okolností (zohľadniac aj obsah bodu 22 poslednej vety tohto odôvodnenia) nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecných súdov a tieto následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom uvedeným v uznesení okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti tohto názoru a ani nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť názor okresného súdu svojím vlastným.

26. Nad rámec uvedeného sa ešte žiada dodať, že sťažovateľka polemizuje s názormi všeobecných súdov aj tam, kde priestor na polemiku nie je, pretože pokiaľ ide o smernicu EHS č. 90/314, túto okresný súd v danej veci neaplikoval, na čo poukázal v bode 54 svojho rozsudku. Pokiaľ ide o aplikáciu § 13 Občianskeho zákonníka, ani toto ustanovenie nebolo aplikované.

27. Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti je aj prípad, keď sťažovateľ mal možnosť podať dovolanie, ale toto nepodal a obrátil sa priamo na ústavný súd (v nadväznosti na § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

28. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

29. Dôvodom odmietnutia ústavnej sťažnosti je teda vo vzťahu k rozsudku okresného súdu nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde], keďže na základe princípu subsidiarity (čl. 127 ods. 1 ústavy *in fine*) o odvolaní sťažovateľky proti tomuto rozsudku rozhodoval krajský súd. Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu je dôvodom odmietnutia ústavnej sťažnosti jej neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (vychádzajúc z premisy popísanej v bodoch 20 a 21 tohto odôvodnenia), paralelne, resp. subsidiárne (na posilnenie materiálnej línie prieskumu) aj zjavná neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (vychádzajúc z premisy popísanej v bode 22 tohto odôvodnenia).

30. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o v nej obsiahnutých ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2021

Libor Duľa
predseda senátu